



Sygn. akt V KK 332/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Rafał Malarski (sprawozdawca)

Protokolant Barbara Kобрzyńska

w sprawie Przedsiębiorstwa Wielobranżowego "J.A." Sp. z o.o.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 6 grudnia 2012 r.,
kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść podmiotu
zbiorowego
od wyroku Sądu Okręgowego
z dnia 9 października 2009 r.,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego z dnia 29 maja 2009 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i utrzymany nim w mocy wyrok
sądu pierwszej instancji i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Z. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy, wyrokiem z 29 maja 2009 r.: 1) orzekł odpowiedzialność podmiotu zbiorowego Przedsiębiorstwa Wielobranżowego „J. A.” Sp. z o.o. w Z. za przestępstwo skarbowe z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. i art. 9 § 3 k.k.s., popełnione przez Prezesa Zarządu tej spółki J. G. i potwierdzone prawomocnym

wyrokiem skazującym Sądu Rejonowego w Z. z 11 września 2008 r.; 2) na mocy art. 7 ust. 1 ustawy z 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny popełnione pod groźbą kary – Dz. U. Nr 197, poz. 1661 ze zm. (dalej: u.o.p.z.) wymierzył spółce karę pieniężną w wysokości 1000 zł; 3) na mocy art. 8 ust. 1 pkt 2 u.o.p.z. orzekł wobec spółki przepadek na rzecz Skarbu Państwa korzyści majątkowej pochodzącej z czynu zabronionego w kwocie 12049,87 zł. Sąd Okręgowy, po rozpoznaniu w dniu 9 października 2009 r. apelacji pełnomocnika podmiotu zbiorowego, utrzymał w mocy pierwszoinstancyjny wyrok, uznając złożony środek odwoławczy za oczywiście bezzasadny.

Kasację od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego w trybie art. 521 § 1 k.p.k. i art. 40 u.o.p.z. na korzyść podmiotu zbiorowego wniósł Prokurator Generalny. Zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na przeprowadzeniu nienależytej kontroli odwoławczej, w następstwie czego doszło do utrzymania w mocy rażąco niesprawiedliwego, bo wydanego z obrazą art. 5 u.o.p.z. orzeczenia, zażądał uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja z racji swej oczywistej zasadności zasługiwała na uwzględnienie w całości na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.).

Zgodnie z art. 5 u.o.p.z. (według stanu prawnego obowiązującego od 5 października 2005 r. do 13 listopada 2011 r. – zob. nowela z 28 lipa 2005 r., Dz. U. Nr 180, poz. 1492), podmiot zbiorowy podlegał odpowiedzialności, jeżeli do popełnienia czynu zabronionego doszło w następstwie co najmniej braku należytej staranności w wyborze osoby fizycznej, o której mowa w art. 3 pkt 2 lub 3 u.o.p.z., lub co najmniej braku należytego nadzoru nad tą osobą – ze strony organu lub przedstawiciela podmiotu zbiorowego. Z kolei w kręgu osób fizycznych wymienionych w art. 3 pkt 2 i 3 u.o.p.z. nie znajdowały się osoby działające w imieniu lub w interesie podmiotu zbiorowego w ramach uprawnienia lub obowiązku jego reprezentowania.

Skoro zatem J. G., jako prezes zarządu spółki, nie mieścił się w grupie osób wskazanych w art. 3 pkt 2 i 3 u.o.p.z., to fakt popełnienia przez niego przestępstwa skarbowego nie mógł stanowić podstawy odpowiedzialności tego podmiotu

zbiorowego na podstawie art. 5 u.o.p.z. (zob. wyr. SN z 11 kwietnia 2011 r., V KK 27/11, OSNKW 2011, z. 9, poz. 77).

W konsekwencji, wobec dopuszczenia się przez sąd odwoławczy rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia prawa wskazanego w kasacji, niezbędne stało się uchylenie wyroków sądów obu instancji i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania (art. 537 § 2 k.p.k.). Orzeczenie Sądu Najwyższego ma charakter kasatoryjny, jako że w judykaturze utrwalił się pogląd, iż negatywne rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku prokuratora (art. 27 u.o.p.z.) powinno przybrać formę „oddalenia tego wniosku”, a takie nie mieści się w katalogu orzeczeń wymienionych w art. 537 § 2 k.p.k. (zob. wyr. SN z 1 kwietnia 2011 r., V KK 6/11, LEX nr 795222).

W tym miejscu trzeba odnotować, że od 14 listopada 2011 r. obowiązuje już nowe brzmienie art. 5 u.o.p.z., wprowadzone nowelą z 29 lipca 2011 r. (Dz. U. Nr 191, poz. 1135). Przepis ten w zmodyfikowanej postaci statuuje podstawę odpowiedzialności podmiotu zbiorowego także w odniesieniu do czynów zabronionych osób wymienionych w art. 3 pkt 1 u.o.p.z., a więc m.in. do czynów prezesów zarządów spółek kapitałowych.

Już na koniec warto wskazać, że wprowadzenie art. 4 § 1 k.k. nie ma zastosowania, na podstawie art. 116 k.k., do ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, niemniej zastosowanie nowej, niekorzystnej dla podmiotu zbiorowego ustawy, nie jest możliwe ze względu na treść art. 42 ust. 1 Konstytucji RP (zob. wyr. SN z 11 kwietnia 2012 r., II KK 254/11, OSNKW 2012, z. 10, poz. 99).

W ponownym postępowaniu sąd właściwy zobowiązany będzie respektować przedstawione wyżej wskazówki i zapatrywania prawne (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).